

Huskelapp for klima

Innhold

10 store klimagrep	5
Transport	7
Landtransport	
Anlegg	
Luftfart	
Sjøfart og fiske	11
Energi	13
Fornybar kraftproduksjon	
Energieffektivisering	
Strømnett for fremtiden	
Olje og gass	17
Industri	19
Mat og landbruk	20
Natur og arealer	21

Forord

I denne stortingsperioden må utslippene kuttes raskere, samtidig som norsk økonomi må omstilles. Det må bygges mer fornybar kraft og mer nett, og vi trenger mer energieffektivisering. Gjennom klimafinansiering og teknologiutvikling må Norge bidra mer til globale utslippskutt. For å stoppe nedbyggingen av verdifull natur bør det etableres et prinsipp om at alle utbygginger skal skje på en arealnøytral måte.

En klimadom over Hurdalsplattformen

Stortingsvalget 2021 ble et klimavalg, og i Hurdalsplattformen fastsatte Arbeiderpartiet og Senterpartiet en rekke gode klimaambisjoner. Klima og natur skulle være rammen for all politikk og Norges nasjonale utslipp skulle kuttes med 55 prosent innen 2030. Med fasit i hånd kan vi trygt slå fast at klima- og natur ikke ble rammen regjeringen lovet, og at klimamålet fra Hurdal ikke vil innfris.

Det er likevel flere lyspunkter i klimapolitikken ført av Arbeiderpartiet og Senterpartiet. Det er lovfestet at klima og miljø skal vektes med minimum 30

prosent i offentlige anskaffelser. CO₂-avgiften er trappet opp i hvert statsbudsjett. Det er kommet en tiltakspakke for å finansiere omstilling av lastebilparken. Industrien har fått krav om å investere i klimatiltak og energieffektivisering i CO₂-kompensasjonsordningen, og det er vedtatt forbud mot fossil fyring i industrien fra 2030.

I denne stortingsperioden har vi også fått på plass verdens første fullskala verdikjede for CO₂-fangst og -lagring, og vi har i praksis nådd målet om at alle nye i biler i 2025 skal være elektriske. Disse milepælene ville ikke kommet uten en ambisiøs og langsiktig klimapolitikk som dagens og tidligere regjeringer kan dele æren for.

Erfaringen fra Hurdal viser at det er viktig å få på plass tydelige ambisjoner, men det viktigste er hvordan klima og miljø prioriteres i statsbudsjettene, lovarbeid og den løpende politikkutformingen.

Huskelappen er ZEROs innspill til regjeringens klima- og energipolitikk i stortingsperioden 2025 til 2029. Først presenteres ti viktige klimagrep som virker på tvers av sektorer eller kan utsløse store utslippskutt. Deretter kommer ZEROs forslag til konkrete virkemidler i de ulike sektorene.

Store klimagrep for trygg omstilling

1. Videreføre en lineær opptrapping av CO₂-avgiften til 2035, slik at alle utslipp prises med minst 3400 kroner per tonn CO₂ (i 2025-kroner). Økningen i CO₂-avgiften skal ikke motvirkes med reduksjon i andre avgifter.
2. Innføre en auksjonsordning for store utslippskutt og CO₂-fjerning i industrien i løpet av regjeringens første 100 dager.
3. Tredoble global klimafinansiering til 2035 gjennom oppkapitalisering av Klimainvesteringsfondet, administrert av Norfund.
4. Etablere en kommunal kraftpakke som gjør det mer attraktivt å være vertskommune for fornybar kraftproduksjon.
5. Videreutvikle Norgespris for å sikre forutsigbare strømkostnader for forbrukere, samtidig som ordningen stimulerer til energisparing, fleksibelt forbruk og lokal energiproduksjon.

-
6. Transportplanleggingen endres fra dagens praksis der økte transportmengder premieres, til en praksis hvor klimakutt, gode grønne byer og tettsteder, folkehelse og effektiv næringstransport blir førende.
  7. Innføre et nasjonalt prinsipp om arealnøytralitet, og lovfeste dette i plan- og bygningsloven. Areal- og naturtap skal med dette kompenseres for ved krav om restaurering.
  8. Legge frem en nasjonal strategi for omstilling av norsk økonomi, som legger til grunn at fallende olje- og gassproduksjon kan muliggjøre vekst i nye næringer.
  9. Utrede hvordan økte inntekter fra klima- og energipolitikken kan fordeles på en rettferdig måte, for eksempel gjennom ordninger som karbonpris til fordeling.
  10. Etablere et uavhengig klimaråd, som får ansvar for å følge og evaluere fremdrift i klimapolitikken, regjeringens klimastatus og -plan og utarbeide forslag til styrket klimapolitikk.

Transport

Transporten er i rask omstilling og klimapolitikken bør bidra til å akselerere utslippskutt gjennom fortsatt elektrifisering, begrenset transportvekst og bruk av fornybare drivstoff.

- Nasjonal transportplan (NTP) utredes og vedtas i tråd med fastsatte klimamål, prinsipp om arealnøytralitet og nullvekstmål.
- Transportplanleggingen endres fra dagens praksis der økte transportmengder premieres, til en praksis hvor klimakutt, gode grønne byer og tettsteder, folkehelse og effektiv næringstransport blir førende.
- Teknologimålene i NTP revideres slik at de samsvarer med klimamålene og med sikte på en tilnærmet fossilfri og utslippsfri transportsektor i 2040.
- Enova må brukes aktivt for å sørge for teknologiskift i hele transportsektoren.

- Etablere mål om å produsere fornybare drivstoff tilsvarende en tredel av drivstofforbruket til innenlands luft- og sjøfart innen 2040, for økt beredskap og utslippskutt.

Landtransport

- Gi kommunene hjemmel til å innføre nullutslippssoner for nyttekjøretøy i bysentrum i hele landet.
- Bruke innkjøpsmakten i det offentlige til å omstille transportbransjen gjennom krav til nullutslipp eller biogass ved leveranser av varer og tjenester til det offentlige.
- Gi mulighet til å innføre høyere bompenger for nyregistrerte dieselskjøretøy, både personbil, varebil og lastebil.
- Forsterke miljødifferensieringen i vektårsavgiften for kjøretøygrupper med godt utvalg av nullutslippsteknologi. Begynne med bydistribusjon i 2026, og øke til høyere vektklasser.
- Øke engangsavgiften for fossile varebiler, og innføre engangsavgift for fossile lastebiler for å

- få opp tempo i omstillingen fra fossilt til fornybart. Dette må varsles i god tid.
- Sikre utbygging av konkurransedyktig lading for elvarebiler og ellastebiler, gjennom kortere saksbehandlingstid for nett og areal lokalt, en utforming av effektleddet i nettleien som sikrer lave ladepriser og økt investeringsvilje, samt fortsatt støtte til ladestasjoner og batterikapasitet i forbindelse med disse.
- Sikre et godt nettverk av fyllestasjoner for biogass i utvalgte regioner og korridorer.
- Forby gratis frakt og gratis retur i markedsføring, for å unngå unødige transportvolum og synliggjøre kostnadene ved transport.
- Innen et år legge fram en plan for hvordan ivareta og styrke sikkerhet og beredskap med økende andel fornybar transport.

Anlegg

- Utvide forbud mot fossil fyring på anleggsplass til også å gjelde fossilt drivstoff på anleggsplass fra 2030.

- Krav til gradvis mer utslippsfrie offentlige anleggsplasser, forskriftsfestet med opptrapping fra 2026 til 2035.
- Tydelige føringer og oppdrag fra departementene til alle statseide virksomheter og infrastrukturselskaper om gradvis opptrapping til at alle nye anleggsplasser er utslippsfrie i 2027.

Luftfart

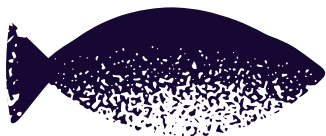
- Gjennomføre utviklingskontrakter for pilotruter for utslippsfrie fly på kortbanenettet, knyttet opp mot en styrket testarena for null- og lavutslippsfly.
- Styrke grønt luftfartsprogram som pådriver for en grønn omstilling av luftfarten gjennom offentlig-/privat samarbeid.
- Fjerne flypassasjeravgiften på billetter med minst 25 prosent bærekraftig flydrivstoff (SAF).
- Etablere reisepolicy i det offentlige som bidrar til utslippskutt gjennom å unngå reiser, flytte reiser og kjøpe bærekraftig flydrivstoff (SAF) for de flyreisene som gjennomføres.

Sjøfart og fiske

Norsk sjøfart og fiske bidrar til utslipp både i Norge og internasjonalt. Det er behov for nye fornybare drivstoff, bedre infrastruktur og mer tilrettelegging lokalt og regionalt for å kutte utslipp og bidra til videre verdiskaping.

- Innføre klimakrav til offshorefartøy i forskrift i løpet av regjeringens første 100 dager.
- Stille krav som sikrer nullutslipp i løpet av anbudsperioden ved offentlige anskaffelser av sjøtransport (herunder ferger, hurtigbåter, Kyst-ruta og standardiserte fartøy).
- Forlenge NOx-avtalen og NOx-fondet til og med 2030, og vurdere om fartøy som ikke er en del av avtalen (som f.eks. fiskefartøy) skal inkluderes.
- Etablere en nasjonal havnestrategi for beredskap, forsyningssikkerhet, infrastruktur og klimakutt, som sikrer forutsigbare rammevilkår for omstilling og industriell verdiskaping.

- Kartlegge og klassifisere offentlige havner etter funksjon og kritikalitet for beredskap, klimaomstilling og industriell verdiskaping, inkludert en oversikt over infrastruktur i og rundt havn som skal omstilles fra fossilt til fornybart.
- Stille lav- og nullutslippskrav til havbruksfartøy, og innføre krav om oppsamling, bruk og utnyttelse av slam fra næringen.
- Rapportere på internasjonale utslipp fra norsk sjøtransport og inkludere utslippene i Norges klima- og næringspolitikk.

Energi

Mer fornybar kraft og mer nett er den viktigste forutsetningen for store utslippskutt. Fornybar skal erstatte fossil energi i transport og industri, det er behov for mer energieffektivisering og forbrukerfleksibilitet, og det må bli større oppslutning om energipolitikken.

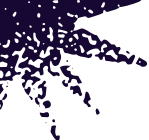
Fornybar kraftproduksjon

- Videreutvikle Norgespris for å sikre forutsigbare strømkostnader for forbrukere, samtidig som ordningen stimulerer til energisparing, fleksibelt forbruk og lokal energiproduksjon.
- Etablere en kommunal kraftpakke som gjør det mer attraktivt å være vertskommune for fornybar kraftproduksjon, for eksempel ved endringer i konsesjonsprosessen eller innføring av en pre-produksjonsavgift.

- Videreføre satsingen på havvind og etablere delmål om hvor mye havvind som skal lyses ut. For å sikre bedre forsyningssikkerhet, forutsigbarhet for næring og industri og mer kostnads-effektive prosjekter bør det åpnes for hybridkabler.
- Etablere en tiltakspakke før økt utbygging av solkraft, med bruk av økonomiske støtteordninger til sol på bygg, krav til sol på alle nye offentlige bygg og næringsbygg over 250 kvm fra 2027, en utvidet delingsordning og krav til utredning av solkraft ved bygging av veianlegg, parkeringsplasser og annen infrastruktur.
- Utrede en teknologinøytral støtteordning for havvind, kjernekraft og annen fornybar energi som ikke kan bygges ut på markedsvilkår.

Energieffektivisering

- Øke støtten til energieffektivisering gjennom Enova og Husbanken, for å oppnå mål om å redusere strømforbruket i eksisterende bygningsmasse med 10 TWh innen 2030.

- Utrede nye virkemidler for energieffektivisering i bygg, som for eksempel finansiering av energisparetiltak gjennom nettleien eller skatte- eller momsfritak for energieffektivisering.
- Krav til energirevisjon av alle yrkesbygg med høyt energiforbruk, eller som har energimerke E eller lavere, kombinert med kompetanseheving hos driftspersonell.
- Innføre krav om utnyttelse av spillvarme for industri og datasentre i løpet av regjeringens første 100 dager.
- Få på plass flere insentiver for energieffektivisering i leide boliger, blant annet ved å lovfeste leietakers rettigheter til å gjennomføre mindre energibesparende tiltak.
- Sikre konkurransedyktig fjernvarmeproduksjon i Norge som avlaster strømmettet i byer og tettsteder, og som bidrar til flere investeringer i fjernvarme og nasjonal ressursutnyttelse.

Strømnett for fremtiden

- Raskere utbygging og bedre utnyttelse av strømnettet, som tydelig prioriterer ny kraftproduksjon og eksisterende industri.
- Videreføre utkoblbare nett-tariffer og utrede nye prismekanismer for å belønne fleksibilitet fra for eksempel fjernvarmeselskaper, landstrøm, lading av skip og hurtiglading.
- Innføre tidsfrister i saksbehandlingstiden for nettanlegg.
- Innføre mer fleksible regler for bruk av digitale verktøy som kan gi sanntidsinformasjon om tilstanden i nettet.
- Sikre insentiver for proaktiv nettutbygging, som bidrar til å samlokalisere industri og raskere utbygging.

Olje og gass

Produksjonen av olje og gass er forventet å falle i løpet av de neste årene. Det blir viktig å sikre forutsigbare rammebetingelser i denne omstillingen. Fallet i olje- og gassproduksjonen vil frigjøre kapital og arbeidskraft til andre næringer.

- Ta initiativ til et bredt oljeforlik, som sikrer rettferdig og forutsigbar omstilling av olje- og gassnæringen og leverandørindustrien.
- Legge frem en nasjonal strategi for omstilling av norsk økonomi, som legger til grunn at fallende olje- og gassproduksjon kan muliggjøre vekst i nye næringer.
- Stille krav om at oljeselskapene investerer i de-lelektrifisering med havvind fremfor helelektrifisering med kraft fra land, der det er hensiktsmessig.
- Øke CO₂-avgiften for olje og gass til generell sats, og følge videre opptrapping til 2035 til 3400 kroner (i 2025-kroner).

- Innføre en omstillingsavgift på produksjon av olje, og føre provenyet i et omstillingsfond som bidrar til raskere omstilling av olje- og gassnæringen
- Etablere et program for systematisk overføring av kompetanse fra olje- og gassnæringer til fornybar industri, inkludert støtte til omskolering, teknologioverføring og industripartnerskap.

Industri

Om 15 år skal industrien i Norge og Europa ha netto null utslipp. Industrien trenger forutsigbarhet og rammebetingelser som bidrar til raske utslippskutt og mer kraft, samtidig som strategisk viktig produksjon bevares i Norge og i Europa.

- Legge til rette for langsiktige og forutsigbare rammevilkår for industrien som bidrar til at alle utslipp kan kuttes til 2040, i tråd med utfasingen av utslippskvoter i EUs kvotesystem.
- Få på plass en auksjonsordning for store utslippskutt og CO₂-fjerning i industrien i løpet av regjeringens første 100 dager.
- Ta initiativ til å etablere en internasjonal allianse av land for kjøp og utvikling av CO₂-fjerning, inspirert av vaksinealliansen Gavi. Ved å sette av midler til en auksjonsordning kan Norge gå foran som et ankerland, og få med flere land på å bygge opp etterspørsel og et marked for CO₂-fjerningsløsninger.

- Legge til rette for at CO₂-lagring blir en lønnsom næring i Norge ved å implementere EUs Net Zero Industry Act og å etablere et nasjonalt mål om minst 20 millioner tonn CO₂-lagringskapasitet på norsk sokkel innen 2030.
- Utvikle og koordinere fellesløsninger for transport og lagring av CO₂ i industriklynger, for å ta ned risiko for investeringer i karbonfangst i norsk industri og sikre tilgang til CO₂-lager innen 2030.
- Få på plass forbud mot indirekte fossil fyring i hele industrien fra 2030.
- Stille krav om at minimum 10 prosent av utslippsintensive byggematerialer (som sement, stål og aluminium) i statlige bygge- og anleggsprosjekter skal være produsert med lave eller null utslipp. Kravet vil stimulere til investeringer i hydrogen, bærekraftig biokarbon og karbonfangst og -lagring i industrien.
- Stille krav om bruk av resirkulerte materialer i offentlige bygge- og anleggsprosjekter.

- Legge til rette for at nye grønne industrier har tilgang til kompetanse, kapital og arbeidskraft, ved å sikre en trygg omstilling av norsk økonomi.

Mat og landbruk

Mat- og landbrukspolitikken bør bidra til økt selvforsyning, bedre folkehelse og til å kutte utslipp.

- Utarbeide en helhetlig og langsiktig plan for landbruket og produksjon av norsk mat, som styrer etter fastsatte mål om beredskap, folkehelse og klima.
- Redusere prisene på mat vi burde spise mer av gjennom sunn skatteveksling.
- Stille krav i offentlige innkjøp for å fremme sunn mat, norsk produksjon og råvarer med lave klimagassutslipp.

- Innføre minst to porsjoner om dagen med sesongbasert norsk frukt og grønnsaker i skolene til alle elever.
- Styrke markedet for gjødsel med lavere utslipp, bruk av ny teknologi og sirkulære løsninger i landbruket.
- Øke produksjonen av biogass og biogjødsel gjennom en tidsavgrenset produksjonsstøtte og tiltak som øker etterspørselen.
- Omstille landbruksoppgjøret slik at tilskudd og produksjon i matsystemet er i tråd med landbrukspolitiske målsetninger.

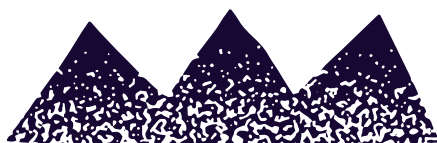

Natur og arealer

Vi må stoppe nedbygging av natur og tap av biomangfold. Ny utbygging av areal bør styres mot grå arealer og lite verdifull natur, og kompenseres for, slik at viktig natur bevares.

- Innføre et nasjonalt prinsipp om arealnøytralitet og lovfeste dette i plan- og bygningsloven. Areal- og naturtap skal med dette kompenseres for ved krav om restaurering.
- Verne og beskytte viktige naturtyper som ikke skal bygges ned.
- Videreføre prinsippet om at fornybar kraft og annen samfunnskritisk infrastruktur prioriteres foran andre naturinngrep, og i tråd med et prinsipp om arealnøytralitet.
- Sørge for at byggeprosjekter som utnytter grå arealer får hurtigspor og prioritet i behandlingskø.
- Sette et mål for økt opptak av CO₂ i skog og andre arealer.

© **Zero Emission Resource Organisation (ZERO)** 2025

Layout

Nora Presttun Hindenes/ZERO

Illustrasjoner

@Kosim

Om ZERO

ZERO er en uavhengig, ideell organisasjon. Vi utvikler og fremmer konkrete klimaløsninger, som gir grunnlag for ny politikk og satsinger i næringslivet. Klimasaken er vår eneste oppdragsgiver.

Kontakt

Zero Emission Resource Organisation

Youngstorget 1

0181 Oslo

Telefon: 922 96 200

E-post: zero@zero.no

Org.nr.: 984 143 028

www.zero.no

Husk kloden!